

Dílo: Othello (W. Shakespeare)

Předmět: ČJ - rozbor děl

Přidal(a): TerkaCZ

Rozbor díla: Othello

Základní charakteristika

- **Literární druh a forma:** drama.
- **Literární žánr:** tragédie.
- **Rok vzniku:** kolem 1603-1604.
- **Rozsah:** tragédie o pěti jednáních.

Téma

- Žárlivost ničí důvěru a vede k tragédii.
- Rasa a předsudky ovlivňují vztahy a autoritu.
- Zrada a manipulace ničí přátelství i manželství.
- Láska je křehká a zranitelná vůči pomluvám.
- Moc a ambice vedou k morálnímu úpadku.

Motivy

- exil a odcizení - Othello jako cizinec v benátské společnosti.
- růžek jako symbol věrnosti a manipulace.
- moře, bouře a chaos - osudové změny a vnitřní turbulence.
- spánek vs. bdění - nevinnost proti podezření a mučení.

- zvířecí přirovnání – degradace lidskosti („černý beran“).

Hlavní myšlenka

- Žárlivost je „zelenooký monstrum“, které si člověk sám živí a ničí vše cenné.
- Důvěra je základem lásky, manipulace ji rozkládá v okamžiku.
- Předsudky rasové i sociální vedou k slepému násilí bez pravdy.
- Moc bez sebeovládání končí sebezničením.

Námět

- Shakespeare adaptoval italskou novelu Cinthia (1565) o žárlivém Maurovi.
- Rozvíjí rasismus (Othello jako „černoch“), intriky (Jago jako ďábel).
- Kritika benátské oligarchie, armády a patriarchálních norem.
- Autobiografické prvky: shakespearovská fascinace mocí a pádům.

Kompozice a struktura díla

- Pět jednání s rychlou gradací: 1. zavádí intriku, 2.–3. budují žárlivost, 4. vrcholí ponižováním, 5. katastrofa.
- Jednota času (3 dny), místa (Benátky-Kypr), akce (intrika-vražda).
- Jágovy monology jako hybatel, ironie (divák ví pravdu dříve).

Vypravěč

- Žádný vypravěč (jde o drama)
- Děj v dialogích, monologích (Jago, Othello) a poznámkách.
- Ironie: Jago „poctivý“ pro postavy, zlo pro diváka.

Jazyk a styl

- Veršovaný jambický pentametr, próza u nižších vrstev (Jago, Roderigo).
- Bohaté metafora: žárlivost=„zelenooký monstrum“, spánek=nevinnost.
- Dvojnásobnost („Jsem ne to, co jsem“), lámání veršů v šílenství.
- Překlad Slezáka: archaický, dynamický, renesanční obrazy.

Charakteristika postav

- **Othello:** maurský generál (40 let), hrdina z otroctví, statečný, naivní, žárlivý; miluje Desdemonu, zabije ji v paroxysmu.
- **Desdemona:** benátská šlechtična (20 let), nevinná, věrná, odvážná; obdivuje Othella, zemře statečně.
- **Jago:** praporčík (30 let), manipulátor, ambiciózní, bez skrupulí; nenávidí Othella, motivy nejasné (peníze, rasa).
- **Cassio:** poručík, zdvořilý, hezký, oběť intrik; miluje Biancu.
- **Emilia:** Jagoova žena, praktická, morální; odhalí pravdu smrti.
- **Brabantio:** senátor, rasista, ztracený otec.
- **Roderigo:** hloupý nápadník, oběť Jaga.

Časoprostor

- **Místo:** Benátky (ulice, rada) a Kypr (přístav, hrad), noci-dny války s Turky.
- **Doba:** Komprimovaný čas (3 dny) zdůrazňuje rychlost pádu.

Stručný obsah

Othello si tajně bere Desdemonu. Jago z pomsty manipuluje žárlivostí na Cassia pomocí růžku. Othello zabije nevinnou manželku, Emilia odhalí intriku. Jago umlčí, Othello se zabije.

Podrobný děj podle jednání

1. jednání

V benátských ulicích noční scéna: Roderigo, zamilovaný do Desdemony, sdílí frustraci s Jagom, praporčíkem, který nenávidí Othella za povýšení Cassia místo něj („Jsem ne to, co jsem“). Jago burcuje senátora Brabantia hrubými výzvy: „Vaše dcera spí s černým beranem, belou ovečkou!“ Brabantio v noční košili volá strážce, hledá dceru. Najdou Othella u dofu, kde se schází rada kvůli tureckému útoku na Kypr. V radě senátoři debatují zprávy o tureckém loďstvu (sto galejí). Othello obhazuje sňatek příběhy z otroctví, bitev, kanibalů; Desdemona potvrzuje: „Miluji ho za nebezpečí, on mě za soucit.“ Senát schvaluje výpravu na Kypr s Othelem, Desdemonou a Jagom. Jago slibuje Roderigovi: „Nandej peníze, zkažeme je.“

2. jednání

Na Kypru bouře ničí turecké lodě. Montano a strážce popisují „černé nebe a bílé moře“. Cassio vítá připlouvající Desdemonu, Emilii, Jaga; Jago ho pomlouvá Othellovi: „Příliš důvěrný s vaší ženou.“ Na oslavě vítězství Jago opojí Cassia vínem s Kyprany („Víno je tvůj nepřítel“). Opilý Cassio bije Roderiga, Montana; Othello ho sesadí: „Pijanec a výtroubec!“ Jago navádí Cassia k Desdemoně pro přímlovu: „Je laskavá, pomůže.“ Jago monologuje: „Do pavučiny Cassia, Othello bude žárlit.“ Roderigo se nechá přesvědčit k útoku.

3. jednání

V hradem zahradě Desdemona prosí za Cassia, ztrácí růžek („první dárek Othella“). Emilia ho bere Jago: „Nechci ho, ale ty ano.“ Cassio prosí Desdemonu, schůzka s Biankou. Jago střídá scény: podsouvá Othellovi „důkaz“ – „Viděl jsem Cassia s růžkem u postele!“ Othello padá do žárlivosti: „Ruka na krku!“ Žádá růžek, plácne Desdemonu před Lodovicem. Jago slibuje „ocelový důkaz“: „Sledujte Cassia se mnou.“ Emilia lituje: „Muži jsou všichni blázni.“

4. jednání

Othello ponižuje Desdemonu: „Kurvi, buvolí?“ Lodovico přivezl rozkazy z Benátek. Othello omdlívá v záchvatu. Jago navádí Roderiga: „Zabij Cassia na stráni, Desdemona bude tvá.“ Lodovico vidí Othellovo šílenství: „Je to on?“ Jago ujišťuje: „Žárlivost ho pohltil.“ Desdemona tuší smrt: „Řekni svému pánu, jsem poctivá.“

5. jednání

Na ulici Roderigo útočí na Cassia (ztrácí nohu). Jago zabije Roderiga („Sliby!“), Emiliu („Pravdu řeknu!“). Emilia odhaluje: „Jago vzal růžek, lhal!“ Othello zabije Desdemonu: „Bělej, jako slonovina.“ Pak se zabije: „Jeden, který miloval ne příliš moudře, ale příliš vášnivě.“ Cassio vládne, Jago mlčí v mučení.

Vlastní zhodnocení

Othello je shakespearovský vrchol: Jago jako absolutní zlo bez motivu, Othello tragický hrdina zničený slabostmi. Témata žárlivosti, rasismu rezonují dodnes; jazyková genialita a psychologie činí ho věčným.